

Helena Boková

MOTÝL

*Velké
a malé
tajomství*

Helena Boková

Velké a malé tajemství

VYDAVATELSTVO MOTÝL

Copyright © Helena Boková 2008

Design © Motýľ design 2008

Cover photo © Isifa 2008

Slovak edition © Vydavateľstvo Motýľ 2008

ISBN: 978-80-89199-81-5

Vytvorenie elektronickej verzie Dibuk, s.r.o., 2011

Hovorí sa, že aj staré domy majú svoju dušu...

Neodolám a prejdem bránou dovnútra. Stojím na prahu a myslím na osudy ľudí, ktoré sa v nich pretínali ako rôznobežky bez konca. Zohrejú ma žiarivo rozjasňujúce chvíle radosti a pohladia okamihy šťastia. Počujem slová, či myšlienky nežne potichu i v hneve prudko vyslovené a túžim spoznať aj tie schované vo vnútri človeka. Vnímam bolestné vzlyky hlucho odrazené od stien, beznádej, osamelosť a temnotu súženia. Aj to je duša...

Svoje tajomstvá mi poodhalia iba vtedy, ak sa ich citlivo a s láskou pokúsim vyrozprávať.

autorka

Prolog

V poslednú studenú novembrovú nedeľu roku 2007, krátko po jedenástej hodine predpoludním, otriasol časťou hlavného mesta v blízkosti autobusovej stanice Mlynské Nivy silný výbuch. Prvá časť z objektov industriálnej architektúry v areáli bývalého závodu Kablo, stará výrobná hala, naveky zmizla pod sutinami.

Presne o týždeň popoludní, od chvíle, ako do Domova pre starších ľudí Pri kríži v mestskej časti Dúbravka začali prúdiť návštevy, v útulnom jednoizbovom byte sa za oknom nepohla drobná, scvrknutá postava. Starenka skoro do úplnej tmy nepohnute sedela v kresle a uprene hľadela na vchod do penziónu. Schúlená vo veľkom „ušiaaku“, zaodetá do pestrofarebného háčkovaného ručníka, pripomínala skôr potomka peruánskych Indiánov, než starú paniu. Nehybná, zmierená so svojím osudom. Pomaly odtrhla zrak od okna a pohľad preniesla na zvráskavené ruky zložené v lone.

V hustnúcom šere chvíľu rezignovane načúvala tikotu hodín...

Odrazu sa strhla na hlasné zaklopanie. Horná časť jej postavy sa mierne vyplá, tmavé oči sa zaleskli a s nádejou zabľúdili k dverám. Pootvorila bledé bezfarebné pery, odkašľala si a zachrípnuto zvolala:

„Voľno!“

Vošla dnu opatrovateľka v strednom veku. „Pani Zabielská, čo tu sedíte takto potme?“ začudovane povedala a hneď natiahla ruku za vypínačom. Starenka vylakane zažmurkala, vzápätí sa zatvárila, akoby ju videla po prvý raz a sklamané sa odvrátila. Svetlo v jej očiach v okamihu pohaslo, ako keď sfúkneš sviecu.

„Prišla som vás zavolať. Poďte medzi nás, pomôžem vám. Ideme sa dívať na televíziu. Dávajú staršiu českú veselohru,“ prihovorila sa, no odpoveď neprichádzala.

„Ozaj... Viete, že u nás bývate najdlhšie? Dívala som sa do záznamu. Celých pätnásť rokov! To uletelo, však?! Ja si váš príchod

nepamätám, lebo som tu len krátko, ale kolegyňa Editka hovorila, že ste vôbec nezostarli. Stále dobre vyzeráte ako mladica.“

Snažila sa ju priviesť na veselšie myšlienky, vidiac, že na jej slová nereaguje. Sklonila sa k nej, aby sa jej pozrela do tváre, milo sa usmiala a pohladila ju po pleci. Zadumané oči však naďalej hľadeli do okna.

„Tak dobre, ako chcete.“ vystrela sa. „Ale... nemali by ste tu sedieť takto sama. Budeme v spoločenskej miestnosti. Podáva sa bylinkový čaj s medom a pani kuchárka upiekla výbornú jablko-vo-makovú štrúdlu. Vydarila sa jej, šikovná žena. Aj vy ochutnáte, dobre vám padne... Musím si vypýtať recept,“ povedala už pre seba, zatvárajúc dvere.

Prešli štyri dni, odkedy starénka prestala s okolitým svetom komunikovať a ani dnes sa na jej správaní nič nezmenilo. Predtým sa rada rozprávala. Sestra si začala o ňu robiť starosti. Po príchode na izbu sestier oslovila staršiu kolegyňu:

„Vieš čo, Edita? Pani Zabielskú bude lepšie preložiť o poschodie vyššie na lôžkové. Nechápem, čo sa jej stalo, odmieta sa rozprávať... Aj teraz. Bola som za ňou a ledva ústa otvorila. Ja ti neviem, akoby jej niekto ublížil alebo čo. Akási je smutná, nebývala taká.“

„No, to nie je dobre, ktovie, čo sa jej stalo... Môžu to byť aj príznaky depresie. V zimnom období je bežná, hlavne teraz, keď sa dni krátia. Zajtra to treba nahlásiť lekárk.“

„Dám to aj do hlásenia, nech na ňu viac dozrú. Aspoň bude na očiach, aby čosi nevyviedla. Môže aj umrieť a ani nebudeme vedieť kedy, len ju nájdeme studenú.“

„Nestraš, prosím ťa, dúfam, že sa to u nej nezhorší. Ak bude potreba, lekárika jej nasadí liečbu. V podobných prípadoch pomohla aj návšteva príbuzných, lenže za ňou už roky nikto neprišiel. Možno by sme mali niekomu poslať list...“

„Ty ju poznáš dlhšie, však?“

„Od jej príchodu. Prišla sem rovno z nemocnice. Predtým prežila ťažkú traumu, ale dostala sa z toho. Spočiatku sa mi zdala trochu panovačná, no potom pochopila, že musí s každým vychádzať. Koľko má teraz rokov?“

„Osemdesiatpäť! I tak je zázrak, že sa v jej veku ešte hýbe. Ani hlúpa nie je, dosť má rozumu. Kdeže Alzheimer! Ten jej nehrozí... Myslím, že na lôžkovom jej bude lepšie, hlavne nebude sama. Takto len vyčkáva a vyčkáva a beztak za ňou nikto nepríde.“

„Súhlasím s tebou, ale obávam sa, že ju to položí.“

„A má niekoho? Musím sa pozrieť do záznamu. Ak náhodou umrie, musí tam niekto byť uvedený...“

„Jasné, že má, ale celé roky ich nezaujímam, čo je s babkou. Žije tu jej dcéra a dvaja vnuci. Možno má aj pravnukov a nevie o tom, chudera.“

„To je strašné! Môžu sa hanbiť!“

„Nevieme, čo sa medzi nimi stalo. Len ona a Pánboh vie, prečo nepríde!“ uzavrela Edita rozhovor. V Domove Pri kríži pracovala od jeho vzniku v roku 1991, bola svedkom všeličoho. Starkí neboli vždy neviniatka.

Po odchode opatrovateľky sa starénka ešte chvíľu dívala von, potom pravá ruka našla francúzsku barlu, opretú o kreslo, a izbu naplnil ťažký povzdych. Namáhavo sa postavila a drobučkými šúchavými krokmi pomaličky prešla k posteli. Vládala ešte dosť dobre chodiť, len keď dlhšie sedela, telo jej zmeravelo. Sadla si na okraj a chvejúcou sa rukou otvorila vrchnú zásuvku nočného stolíka. Zakrátko vytiahla odtiaľ to, čo hľadala – poskladané noviny s priľhavým názvom „Bratislavské“, dátum: 28. 11. 2007. Zahľadela sa na titulok článku, vytlačený hrubými písmenami:

HALU TOVÁRNE KABLO VYHODILI DO VZDUCHU.

Napravila si na nose okuliare v tmavom kostenom ráme a riadky príslušného článku čítala znovu a znovu, hoci ho už celý vedela takmer naspamäť.

„Továreň zrovnali so zemou! Vyhodili do vzduchu... Ach! Zatiaľ len výrobnú halu, ale vraj zmizne celá! Komu zavadzala, komu... Naša fabrika! Panebože... Nerozumiem tomu! Čo sa to dnes robí?! Ako je to možné, veď je to pamiatka!“ zašepkala so slzami v očiach.

Opäť sa kamsi zahľadela a zmätená ranená myseľ zablúdila do mladých čias. Uvidiac sa ako sedemnásťročné dievča, s tichým povzdychom sa celá oddala upokojujúcim spomienkam.

Presne toľko rokov jej práve minulo, keď so staršou sestrou Štefkou prišla na jeseň roku 1939 do Bratislavy. Neváhali opustiť rodný kraj a vydali sa do sveta. Najprv len ony dve, lebo vždy boli smelšie ako najstaršia sestra Hanka. Prišla za nimi až po štyroch rokoch, doma musel niekto zostať a otcovi pomáhať. Posledná zo sestier hľadala v tom veľkom meste útočisko najmladšia Zuzka. Bola z nich najkrajšia, ako mladý voňavý výhonok na čerešni. Mala iba šesťnásť... V poslednom roku vojny utiekla zo služby v Prešove od strachu pred ruskými vojakmi. Chúďa! Kiežby tam radšej zostala!

Vystriedali rôzne krátkotrvajúce zamestnania a postupne sa každá zamestnala v Kablovke. Zostala tam pracovať najdlhšie. Na pohľad to nebola ťažká práca. Museli sa dobre zaučiť a vedieť sa rýchlo a šikovne zvráť, ináč mali ruky doráňané, plné boľavých odrenín a na trhu práce by neobstáli. Veru, nemali to ľahké! Každý deň bol zápas o prežitie, no vedeli aj s chlapcami špásovať a rady sa zasmiali. Vo fabrike pracovali ďalší mladí ľudia, stretli tu prvé lásky a prežili prvé sklamanie. Boli také mladé a plné života!

Krok za krokom dychtivo spoznávali a nasávali do seba to vysnívané neznáme mesto, plné širokých ulíc a tajomných zákutí. Predchádzajúci život dedinských dievok na hraniciach s Poľskom sa s rušným životom v meste vôbec nedal porovnať! Nikdy sa tam nevrátili. A načo? Vari kvôli neradosným spomienkam na detstvo bez matky, na chudobu, hlad a večnú drinu? A na prísneho, tvrdého otca, ktorý im matku nikdy nevedel nahradiť? Nemali na neho pekné spomienky. Na sklonku vojny sa aj otec pobral na druhý svet a Žuža musela ísť slúžiť. Nikto ich, chudery, siroty, nečakal... Až tu, v Bratislave, sa otvoril pred nimi iný svet a poznali, čo je to skutočný život. Prežili tu vojnu...

Panebože! Kam sa to všetko podelo?! Poobzerala sa okolo seba. Staré hodiny na stene usilovne odmeriavali čas. Tik-tak, tik-tak.

A dnes...? Čo mi zostalo? Manžela som bezdôvodne uštvávala žiarlivými scénami, hoci ma mal rád a ja som milovala jeho. Sama som ho začala podvádzať a dohnala až k rozvodu. Panebože, prečo? Druhý muž, s ktorým som žila, vedel len sľubovať a nikdy sa so mnou neoženil. Prednejšie mu boli karty a kamaráti. Ani jedného

som si nevedela udržať. Jediná dcéra sa priklonila na otcovu stranu, ku mne sa nehlási a moji dvaja vnuci by mi najradšej každý mesiac zobrali dôchodok! Ani tí už neprídu. Staršie sestry určite pomreli, teraz som na rade ja... Pominie sa ako tá továreň, ostane iba prach... Nemám už nikoho, komu by som chýbala... Ba možno predsa...!

Náhle jej hrud' zaplavil radostný pocit, akoby v temnom lese zázrakom uvidela svetielko.

„Paula... Paulínka, Štefkina dcéra! Ako som na ňu mohla zabudnúť, veď som jej krstná mama!“ vyriekla nahlas. Pohľad jej znežnel a úsmev ozdobil smutnú tvár.

„Tak strašne dávno som ju nevidela... Nahnevala sa na mňa. Možno mi odpustila, len o tom neviem. Nikdy sa nedozviem, ako sa má?“

No nik ju nepočul a nemohol jej odpovedať.

Pred budovou domova sa jeho obyvatelia lúčili so svojimi blízkymi. Posledné objatia s deťmi a vnúčatami, posledné pohladenie, stisky rúk a bozky na rozlúčku. Pre istotu ešte raz, veď – ktovie, či bude „nabudúce“. To boli tí šťastnejší. Tí, ktorí vládali kráčať, a naplnení láskou najbližších odchádzali na vlastných nohách do „svojho“ domova. Posledné zamávanie a potom opäť návrat medzi steny poslednej zastávky na životnej púti.

A ostatní menej šťastní sa na nich dívali... Nebolo komu z okna mávať.

Kapitola 1

December 2007

V piatok o osemnástej hodine bol zrýchlený, poschodový autobus z Bratislavy do Žiliny, patriaci súkromnej spoločnosti, zaplnený skoro do posledného miesta. Presne vo chvíli, keď vodič zatvoril dvere a pohol sa zo stanovišťa, dobehla k autobusu zadychčaná Lucia. Zamávala rukami nad hlavou a vodič hneď zastal. Mala šťastie, so svojou výškou bola totiž neprehliadnuteľná. Dvere sa znovu rozleteli:

„Poďme, mladá pani, odchod je o šiestej, nastúpte si,“ posúril ju vodič.

„Do Žiliny, prosím vás.“

Nechápala, ako sa jej to mohlo stať. Na Mlynské Nivy sa doviezla včas a ako hlúpe dieťa nemohla nájsť správny autobus.

„Ďakujem vám, zachránili ste ma!“ hodila vďačný úsmev na sympatického tmavovlasého muža za volantom. Vyzeral približne v rovnakom veku ako jej priateľ – najviac na tridsaťpäť.

„No, čo sa mňa týka, neprekážalo by mi, keby som vás raz naozaj musel zachrániť. Bola by vás škoda.“

Zložil jej kompliment, podal lístok a uškrnul sa.

S podobným prejavom obdivu sa u mužov stretávala pomerne zriedka. Bola si vedomá, že nepatrí k ženám, za ktorými sa mužské hlavy otáčajú. Pocítila, že sa červená a nebol to príjemný pocit. Niekedy ho doslova nenávidela. Zneistela a nevedela, čo má povedať. Podala mu bankovku, hľadiac radšej na „otca národa“. Pri preberaní výdavku na okamih zvedavo zdvihla zrak a oči sa im stretli. Díval sa jej rovno do nich, a nie do dlane. Možno ešte čakal, či sa chytí a niečo povie, no pred ostatnými cestujúcimi na rozhovor s ním nemala chuť a okrem toho bol najvyšší čas na odchod. Pocítila nutkanie povedať mu:

„Chlapče, si zlatý, ale daj si pohov, táraš!“ Namiesto toho nad drobnými veľkoryso mávla rukou: „To je v poriadku.“

Ešte raz sa nasilu usmiala a peňaženku schovala do kabelky. Vzápätí mu ukázala chrbát v ľahkom hnedom kožúšku z veľúru olemovanom umelou bielou kožušinou. Zdvihla batožinu a po-
brala sa dozadu, dúfajúc, že nájde voľné miesto. Sláva! Na poscho-
dí zbadala voľnú celú sedačku! V autobuse bolo prítmie a hlavne
prijemné teplo. Hoci sa teploty netypické pre december pohybo-
vali zopár stupňov nad nulou, i tak jej bolo chladno. Zatiaľ čo sa
motala po vonku, hľadajúc správny autobus, nepríjemný sychravý
vietor ju prefúkal až na kosť, nepomohol ani kožuch.

Uvelebila sa na sedadle pri okne a zadívala sa von. Zišla jej na
um poznámka, ktorú utrúsil vodič. Hm... Myslel to vážne? Možno
si o nej pomyslel, že je hlúpa. Nechala mu osem korún, to sa mu
určite ešte nestalo, no neľutovala. Za to, že jej zastavil, zaslúžil si
i viac. Mohol sa pokojne tváriť, že ju nevidel a ona by sa muse-
la trepať až na hlavnú stanicu a čakať, ktovie dokedy na najbližší
rýchlik.

Na komplimenty naozaj nebola zvyknutá, ba niekedy nechápa-
la, čo na nej vidí jej priateľ. Výška skoro meter osemdesiat, štíhla,
viac chlapčenská postava a takmer žiadne ženské tvary. Aj hore
aj dole sotva do ruky. Ako vravievala mama, bola chudá ako lata,
alebo ju občas označila prívlastkom „vykřmená cverna“. Krátke
tmavohnedé vlasy mala moderne postupne zostrihané, len čo jej
zakryli krk. Predstavila si seba o niekoľko rokov mladšiu. Na za-
čiatku chodenia s Jarom ešte nosila o niečo dlhší účes bez ofiny.
Pri lúčení jej obomi rukami odhrňal vlasy za uši a hovoril ako vy-
snívaný milovník:

„Pácia sa mi tvoje vlasy, sú také jemné a hebké ako hodváb...”

Zachvela sa, no nechala ho, nech pokračuje. Tak krásne sa to
počúvalo! Vlasy mala hebké, ale ona s nimi vôbec nebola spokoj-
ná, vyžadovali časté umývanie. Keby ju vtedy náhodou začul, ako
na svoju ozdobu hlavy šomre, asi by sa začudoval. Potom jej oko-
lo očí ukazovákmi nežne kreslil veľké kruhy ako kolesá na voze.
Privierala viečka, aby sa neprezradila, ako veľmi ju to vzrušuje.
Mohol vravieť a robiť s ňou čokoľvek, už pri počutí jeho hlasu len-
len, že neodpadla. Tep sa jej zrýchlil, myseľ prestávala pracovať,
ale zmysly boli v poriadku. Vnímali jeho prítomnosť, cítili jeho

vôňu a nemohli si nevšimnúť jeho nádherné svetlé vlasy, orieškovohnedé oči a štíhle telo s mocnými svalmi.

„Najviac sa mi páčia tvoje hnedé oči, sú také veľké... a zamatované,“ šepkal jej do ucha.

V kútikoch začal, potom pomaličky kopíroval široké líce kosti a cez spánky a tenké oblúky obočia prechádzal ku koreňu nosa. Nakoniec jej dlaňami zľahka pohladil nos a kľzuc nimi nižšie, bruškami prstov pootvoril spodnú peru. Strašne sa bála, že si to odrazu rozmyslí a odíde, radšej sa na neho pozrela. Neprestal. Dlane ponechal na lícach, prikryl jej ústa svojimi perami a všetko okolo nich zmizlo, prepadlo sa kamsi pod zem. Boli len oni dvaja.

„Vieš, videl som také šaty v maminej skrini. Už ich nenosí, ale kedysi ich mala na promóciách. Tvoje oči majú presne takú farbu,“ doplnil svoje prirovnanie, keď opäť nabrali dych.

Jarko bol proste romantik. Vedel rozprávať tieto a iné podobné veci. Jeho taktika dobývania zabrala na prvý šup. Nevyznal jej lásku, ale povedal niečo oveľa krajšie. Nikdy predtým sa nestalo, aby jej nos niekto nazval „grécky“. V detstve ho pokladala za hotovú pohromu, lebo vďaka nosu a výške ju spolužiaci a decká z ulice prezývali „rozhľadňa“. Na hlúpy komplex nešlo zabudnúť. Trápilo ju to dovtedy, kým nespoznala Jara.

Určite jej neklamal, ani ju nechcel ohúriť a uverila mu, lebo jeho matka učila dejepis a doma mali plno kníh o starovekom Grécku, o Rímskej ríši a iných starovekých civilizáciách. Vždy, keď prišla k nim na návštevu, rada v nich listovala a zatúžila ich spoznávať. Keď sa zoznámili, začínala sa jar a hlavu mala plnú predstáv, že sa tam raz vyberú. Len oni dvaja...

Snívala aj o teplom mori, bielom piesku na pláži a prechádzkach medzi palmami. Prežiť tú nádheru ešte raz a s ním... Lenže akosi im to doteraz nevyšlo. Jaro nerád cestoval. Tvrdil, že hodiny strávené v autobuse alebo v aute sú strata času a po jedenástom septembri dnes nikde nie je bezpečne. Cudzie krajiny ho nelákali. Predtým, ako sa zoznámili, viaceré európske štáty precestoval s kamarátmi a najdlhšie pobudol v Taliansku na brigádach pri zbere ovocia. Myslela si, že má len maturitu na priemyslovke v Martine, až neskôr sa jej „pochválil“, že v druhom ročníku prerušil štúdium

strojného inžinierstva a živil sa, ako sa dalo. Oproti názorom väčšiny mladých ľudí, ktorých cesty mierili do sveta, on zastával názor, že doma je najkrajšie. A tak trávili dovolenku podľa jeho želania v slovenských horách s batohom na chrbte alebo posledné dva roky na „malte“ pri stavbe sestrinho domu. Škoda, že sa to všetko niekam vytratilo, aj sny, aj romantika...

Len čo minuli Vajnory, zazvonil jej mobil. Bola to mama. Otrávene si pomyslela, že ju po celý život bude kontrolovať, kým sa raz na smrť nepohádajú. A to vážne nechcela. Akoby nestačilo, že jej volala popoludní!

„Stihla si spoj, Lucka?“

„Jasné, mami, neboj sa, už sa veziem.“

„Aké je v Bratislave počasie? Nešmýka sa? Cesta je dobrá?“

„Ási áno. Všetko je v pohode, nemaj strach...“

Dievča, sediace pred ňou, s ohnivým melírom na hlave, nepochybne mladšie, sa nenápadne obzrelo ponad plece. Lucia vedela, čo to znamená. Určite jej bola na smiech, čo iné?

„Prídeme ti s otcom naproti, dobre? Niečo ti uvarím, ak chceš. Na čo máš chuť, Lucka? Určite si celý deň o hladu. Neverím, že si poriadne jedla. Ako ťa poznám, zase si schudla...“

„Dobre, mami, tak fajn, prídte. A variť kvôli mne nemusíš, ďakujem. Mala som obed a po ceste na stanicu som zjedla banán. Tak, ahoj, uvidíme sa.“ Rýchlo prerušila hovor, skôr ako mama čokoľvek namietne. Zablokovala tlačidlá, rozopla na cestovnej taške zips a prístroj strčila do vnútorného vrecka.

Ach, tieto mamy! Či sú všetky mamy rovnaké ako tá jej? Koľko bude musieť mať rokov, aby sa prestala o ňu starať?! V novembri mala dvadsaťdeväť, a keď sa pred piatimi rokmi osamostatnila, dúfala, že tá „opičia láska“ mamu prejde, no márne. Asi by neprežila, keby jej niečo uniklo. Všetko ju zaujímalo, do všetkého strkala nos! Čo má nové v robote, čo robia s Jarom vo voľnom čase, kam sa chystajú na víkend. Načo zbytočne vyhadzujú peniaze na veci, ktoré im netreba, a prečo majú chodiť inde, keď aj u nich je pekne. Či sa o ňu vie postarať, keď ochorie a naopak, či mu varí a či je Jarko spokojný, lebo muža nesmie zanedbávať, ináč ju nechá! Názory ako za Márie Terézie!

Jaro pracoval v automobilke KIA a v poslednom čase ju skoro každú druhú sobotu, keď šiel do roboty na rannú zmenu, brával so sebou. Zaviezol ju domov do Teplice a nevyhla sa matkiným otázkam ako na výsluchu. Sama by jej povedala, čo má nové. Jasné, že len toľko, koľko by uznala za vhodné, o všetkom nemusela vedieť. Aj ona má právo na vlastné súkromie. Mamina zvedavosť však nepoznala hraníc. Najviac bola zvedavá na to, kedy sa budú brať a ako im to kľape v posteli... No teraz jej krivdila. Takto priamo otázku nikdy nepoložila, vždy len zaobalene. Chýbal už len ozdobný papier a mašlička! Aj minulý týždeň po obede, keď sa videli naposledy, len obchádzala okolo horúcej témy:

„Jarko je k tebe dobrý? Neubližuje ti? Vieš, ako to myslím. Svet je dnes skazenejší ako voľakedy. Či nemá voči tebe nejaké nenormálne nároky... Alebo mu nedajbože niečo chýba! Ty, počúvaj ma, Lucka, nie je to naopak? Myslím – či je chlap, ako sa patrí, rozumieš, čo. V televízii hovorili, že dnes je neplodnosť u mužov pomaly častejšia ako u žien. Mali by ste pomýšľať na dieťa...”

„Mami, prepáč, ale tentoraz si to prehnala! Je to také... Chápeš, je to moja intímna vec... Moja a Jarova,“ obrátila sa naspäť k drezu, aby mama nevidela hnev v jej očiach.

„Lucka, ja som ti mama, mám právo vedieť, či si s ním šťastná. Na podrobnosti sa ťa nepýtam. Za čo ma pokladáš? Nikdy som sa nepýtala za celý čas, čo si odišla. Koľko rokov spolu žijete... štyri, či už päť...” zasekla sa.

„Na Nový rok bude päť,“ pomohla jej Lucia.

„No vidíš! Ešte si to pamätám. Tak päť rokov spolu žijete a ani svadba nie je na obzore, ani nič. Biologické hodiny sa kvôli tebe nezastavia. Ak chcete mať deti, je najvyšší čas.“

„Zatiaľ ich neplánujeme.“

„A kedy ich budete plánovať? Svadbu a deti si doteraz odkladala kvôli zamestnaniu, vyhovárala si sa, že sa musíš zapracovať. Už si tam najmenej päť, šesť rokov, ak sa nemýlim. Myslím si, že s tebou rátať, aj keby si šla na materskú a ty si len vymýšľaš.“

„Milan je starší, on je prvý na rade, aby vám dal vnúčatá. Prečo to jemu nepovieš?“ pokúsila sa namietnuť.

„Tvoj brat má času dosť, u chlapa je to iné. Nech si len dobre

vyberie, ale s vami dvomi je to ináč. Mohli by ste sa vziať, a nie žiť len tak na kope. Bývať máte kde, nie ako iní mladí, čo sa nechcú brať kvôli bývaniu. A keď vám bude málo jednoizbový byt, miesta je u nás dosť, môžete si pristaviť. Jarko to bude mať bližšie do roboty a ty sa môžeš dať preložiť do Žiliny, nemusíš dochádzať do Martina. Pomôžeme vám. Byt predáte a niečo aj my priložíme. Všetko sa vyrieši, len treba chcieť. Už aj susedia sa ma pypyujú, kedy sa budeš vydávať. Ak si spolu rozumiete, v čom je problém? Vieš, že Jara máme s otcom radi. Je to dobrý chlapec, poriadny. Nedbali by sme, keby ste sa zobrali hoci aj na jar. Hovorila si, že hneď po babkinom pohrebe nechceš svadbu. V lete minul rok a stále nič! Čo si vymyslíš teraz? Vari sa pre tvoju zaťatosť ani vnúčať nedožijem? Zdá sa mi, že sa len vykrúcaš a čas letí, nepočká...”

A tak to šlo dookola, až sa jej z maminých rečí zakrútila hlava.

Otočila sa od riadu, aby sa mohla oprieť. Mama práve drevenou vareškou miesila v malom smaltovanom vandlíku kysnuté cesto na osúchy plnené varenými zemiakmi – ockov obľúbený sobotňajší slaný koláč. Od stola sa ozývali občasnú mľaskavé zvuky, keď mamina ruka silno zabrala a cesto vyfúklo veľkú bublinu. Do taktu s cestom pokračovala v rozdávaní poučiek do života. Oblečená v pásikavej žltó-čiernej zásterke sa pred Luciinými očami postupne menila na veľkú neodbytnú bzučiacu osu a dobre mienené slová sa premieňali na ostré žihadlá. Útočili na city, poukazovali na morálku dnešných mladých ľudí a vyzdvihovali jej dobrú výchovu. V závere pichali rovno do živého, lebo mama sa v oku objavila i slza.

Ach, dofrasa!

Babkin pohreb nemala spomenúť! Celý život jej starká bude chýbať, nikdy na ňu nezabudne! Pocítila dojatie. No pri zmienke, že sa pre jej zaťatosť asi nedožije vnúčať, ju načisto dorazila! Rýchlo sa odvrátila. Bolo to pritvrdé, hoci mama v tej chvíli nemohla vedieť, ako jej tým ublíži. Nepoznala jej tajomstvo... Nával žiaľu v slzných kanálikoch sa nedal zastaviť. Slzy jej kvapkali do vlhkej utierky na riad. Nič iné podobajúce sa vreckovke nemala poruke. Chcelo sa jej skríknuť:

„Prestaň, mama!“

No vládala len prehltnúť. Mama však v zápale víťazstva nad ňou nič nezbadala. Lucia sa nadýchla a chcela sa brániť, no naraz do kuchyne, kde sa pri jej návšteve doma pravidelne konal festival maminých prejavov, vošiel otec a vedela, že už nemusí. Vysoký šedivý muž kostnatej postavy, ktorú po ňom zdedila, jej zlatý ocko! Vždy, keď vošiel a počul mamu vykladať, automaticky sa prihrbil. Akoby sa jej bál, no on sa chcel najprv dobre pripraviť. Zatiaľ ju nechal, nech jej dôjdu argumenty a až potom sám prehovoril.

Posledná veta bola výzva: „Povedz jej aj ty, že sa nepatrí takto žiť. A vôbec, prečo Jara rovno nepritlačíš? Nech sa už konečne vyjadrí, aké má s Luckou úmysly! Každý otec by to dávno spravil!“

Mama mala od námahy okrúhlu tvár už červenú ako ruža a pod nosom sa jej perlili kvapôčky potu. Aj jej tikali biologické hodiny a Lucia k nej odrazu pocítila ľútosť. Po päťdesiatke v období prechodu pribrala niekoľko kíl a nijako sa ich nemohla zbaviť. Navyše ju trápil vysoký tlak. Ockova reč bola krátka a dôrazná:

„Čo jej mám hovoriť? Je dospelá. Keď sa budú chcieť vziať, tak ti to povie. Buď rada, že nemáš iné starosti. Je tak, Lucinka?“ usmial sa na dcéru.

Ocko bol odjakživa na jej strane a hoci sa neraz pre ňu pohádali, žiadna nezhoda v názoroch medzi mamou a ním nikdy neprerástla do konfliktu. Bez ohľadu na príčinu sporu im tichá domácnosť vydržala maximálne do večera. Lucia si mimovoľne uvedomila, že jej rodičia sú vlastne fajn. Pomáhali jej, ako mohli, často i na úkor vlastného pohodlia. Mamine otázky jednoducho bude musieť pretrpieť. Aj dnes jej namiesto poliehovania pred televízorom prídu naproti. MHD určite nestihne, aspoň nemusí platiť taxík, zavezu ju rovno domov. Mama dnes popoludní vravela, že bude doma aj Milan... Paráda! Podebatujú spolu ako za starých čias. Odkedy si brat našiel babu, mohli ho vyhlásiť za nezvestného. Každý deň trávil do večera v práci a do rána s frajerkou. Ani cez posledný víkend nemala na neho šťastie.

Mobil sa náhle pritlmene rozozvučal melódiou Latino-Beat. Rýchlo ho vylovila z tašky a pozrela na displej. Volal Jaro. Uvidiac

meno volajúceho sa však ani trochu nepotešila. Čo zase od nej chce? Veď sa zajtra uvidia!

Hlas mal svieži a veselý: „Ahoj, Lucka, kde sa nachádzaš?“

„No čau! Čo ty, prosím ťa, nemáš čo robiť? Chýbam ti?“ začala si ho doberať, no zarazila sa. „Stalo sa niečo?“

„Volám ti preto, lebo nejdem do nočnej. Kvôli tebe sa mi podarilo vymeniť službu. Zajtra mám rannú. A ešte niečo... Hovoril so mnou vedúci. Bez obáv, všetko je OK, poviem ti viac doma. Tak, kde si teraz, kedy máš príchod do Žiliny?“

Za oknom bola tma ako v rohu, ale na svahu po pravej strane cesty rozoznala akési osvetlené stavenisko a autobus šiel krokom. Spomenula si na výstavbu diaľnice pri Považskej Bystrici. V tomto meste mal autobus prvú zastávku.

„Ešte asi necelú hodinu, o dvadsať štyridsať. Prídu po mňa naši...“

„To nemyslíš vážne! Na taký nápad zabudni, žiadni rodičia! Práve sa obliekam a idem si po teba. Zavolaj domov, nech zbytočne nechodia, pôjdeš k nim zajtra.... Teda, ako myslíš, záleží len na tebe, ako sa rozhodneš. Ja môžem pokojne zostať doma. Pozvem si sem nejakú schopnú blondínku, aby mi nebolo smutno... Tak ako? Necháš ma samého?“

Snažil sa byť vtipný a v hlase mu znela radosť z blízkeho stretnutia. Týždeň sa nevideli. Pre neho „až“ a pre ňu „iba“. Celý čas si na neho nespomenula, zato Jaro jej volal každý deň minimálne dvakrát. Prečo na neho nemyslela? Prečo jeho telefonáty vnímala ako niečo frustrujúce, k čomu sa musí nútiť? Čo mu má povedať?

„Dobre teda, zavolám im,“ povedala pomaly a neisto. Vycítil to.

„Lucka, teším sa na teba...“ ubezpečil ju.

„Ja tiež, tak pá.“

Pritisla si hlavu o opierku na sedadle a zatvorila oči, ale len na chvíľu. Musela rýchlo zavolať rodičom. V maminom hlase bolo poznať sklamanie, ale nič jej nevyčítala, dokonca Jarka nechala pozdraviť. Znovu zatvorila oči. Prečo má odrazu pocit, že sa nevracia domov, ale do väzenia? Prečo sa na Jara neteší? Už zase rozhodol namiesto nej, hoci sa tváril, že jej dáva možnosť voľby. Preto má pocit neslobody.

Najmenej od leta si uvedomovala podobný pocit ako dnes. Lenže vždy sa rozplynul pri predstave, že opäť bude sama a zľakla sa. Nájsť si v tridsiatke nového partnera spôsobom „spolahni sa na náhodu“ bolo takmer nemožné. Každého voľného muža vo svojom okolí, ktorý sa jej páčil, pravdepodobne odradila jej výška alebo vek. Nikto o ňu neprejavil hlbší záujem a možnosť začať si nový vzťah so ženatým mužom dopredu vylúčila, hoci taký by sa skôr našiel. Vystačili jej skúsenosti slobodnej kolegyne Renáty, staršej o štyri roky.

Na oddelení styku so stránkami v poisťovni ich dohromady pracovalo šesť vrátane pokladníčky plus vedúca. Lucia z nich bola najmladšia a najochotnejšia. Ostatné vydaté kolegyne mali vždy poruke nejaké výhovorky, keď bolo treba spraviť prácu navyše. Renáta u nich pracovala asi dva roky. Podľa jej rozprávania mala za sebou najmenej štyri rozchody. Naposledy to bol vzťah so ženatým mužom. Vraj bola do neho zbláznená.

„Ak chceš dobrovoľne hrať druhé husle, tak je to tvoja vec, ja som ťa varovala. Čo si myslíš, ako by to s tebou dopadlo? Chceš sa s ním schovávať v prenajatých izbách na hodinku, na dve alebo v aute a čakať, až sa rozvedie? Ja už mám jeden podobný románik za sebou a môžem ťa ubezpečiť, že to nie je žiadny med. Večne som sa mu prispôbovala. Zabíjala som voľný čas namiesto toho, aby sme ho trávili spoločne a napokon sa vrátil k žene a k deťom. Zaslúžiš si viac, Lucia, nie si na to odkázaná, ver mi,“ povedala jej jedného dňa koncom jesene, uvidiac ju smiať sa so ženatým kolegom. Lucia nevidela na tom nič zlé. Bavili sa o nejakom filme cestou z obeda. Dívali sa naň s Jarom a nedopozerala ho, lebo zaspala. Kolega jej vtipne porozprával záver. Počkal, kým Renáta vojde do budovy poisťovne prvá, zastal a pozerajúc jej do očí odrazu navrhol, že film si môže prísť pozrieť k nemu. Bol piatok a manželka s dvomi deťmi mu cez víkend mala odcestovať za rodičmi mimo mesta.

Páčil sa jej. Keď sa vrátila k svojmu pracovnému stolu a mala chvíľu voľno, napísala si jeho meno do prostriedku papiera. Volal sa Peter. Bol prívetivý, pozorný a pekný, týmito slovíčkami ozdobila jeho meno. Mal tri veľké P, dosť, aby zaváhala. Okrem nich

ďalšie prednosti a začínal ju priťahovať. Jaro mal v sobotu rannú zmenu od rána do večera. Niečo by si vymyslela a nešla k rodičom. Hrozne ju to lákalo. Lepšie ho spoznať, vidieť, kde žije, možno sa s ním pomilovať... nezáväzne. Zistiť, aké je to s iným mužom. Vo svojom živote zažila sex iba s Jarom, prvú skúsenosť nepočítala. Nechala si čas na rozmyslenie. Po rozhovore s Renátou, kolegyňou a priateľkou v jednej osobe, nechtiac musela k jeho menu pripísať veľké M a D s výkričníkom, teda „manželka“ a „deti“ a ponuku telefonicky odmietla. Nešla za ním do vedľajšej budovy, obávajúc sa, že čaro jeho príťažlivosti zapôsobí a ponuku nedokáže odmietnuť.

Renáta mala určite pravdu. Nepotrebovala nezáväzný flirt na skrátenie času, ale novú serióznú známosť. Partnera pre budúcnosť. Muža, ktorý nebude chcieť všetko len podľa seba, pretože, bohužiaľ, priateľ, s ktorým žila, sa odmietal zmeniť. Zvykol si na svoje pohodlie a na svoju pravdu. Po skončení pracovného času priateľke povedala:

„Vieš, Renka, niekedy mi chodia po rozume samé bláznivé myšlienky. Hovorím si – čo ak ma v živote niekde čaká celkom iný muž, ako je Jaro. Lenže kde? To keby som vedela!“

Lucia bola pred Renátou veľmi opatrná. O problémoch vo vzťahu s Jarom sa zmienila len okrajovo, s ohľadom na ňu nezachádzala do detailov. Priateľka sa v posledných rokoch kvôli chorej matke s nikým nestýkala, preto takýto prístup voči nej pokladala zo svojej strany za taktnejší a citlivejší.

„V našom veku si už veľa nemôžeme vyberať. Najmä ja mám mizivé šance. Buď rada, že máš Jara,“ povedala smutne.

Tým bolo všetko povedané. Napriek tomu alebo práve preto Lucia neprestávala rojiť o inom mužovi, hoci by už dávno mala mať rozum. A tak všetko zostávalo po starom a neraz mala pocit, že mladosť má za sebou.

Aj na diskotéke si už pripadala stará, ale predsa bolo iné ísť tam s priateľom. Zísť si sama posedieť do kaviarne neprichádzalo do úvahy, skúsila to len raz. Nedávno sa jej stalo, že sa v Žiline pred železničnou stanicou mala podvečer stretnúť s kamarátkou Alenou z ich dediny. Málokedy sa im podarilo nerušene bez

svedkov porozprávať, keď ju navštívila u nej doma. Lenže Alena nemohla prísť a do odchodu vlaku jej zostávala kopa času. Žiadna slušná kaviareň sa v okolí stanice nenachádzala, tak si šla sadnúť do blízkeho hotela Polom. Podľa spýtavých pohľadov, ktoré na ňu vrhali okolo sediaci muži, sa začala cítiť ako žena, čo sa chystá uloviť chlapa na sex. Po chvíli si oproti nej prisadol jeden mladík, taký svalovec s hrubou striebornou retiazkou na krku a s účesom „dohola“. Objednal si pohár vína a po dvoch, troch suverénnych nazretiach do výstrihu jej šiat šiel rovno na vec:

„Čo piješ?“

„Kávu. Nevidíš?“ odvrkla, no to nemala robiť.

Zašklabil sa ako orangutan:

„Ako chceš... Bez obáv, som dobrý. Lepšieho si v posteli nemala... Tak kde?“

„Zle triafaš... Ďaleko od čierneho. Nechaj ma na pokoji!“ zasyčala, prehltnúc poníženie. Striaslo ju odporom, akoby jej do hrdla vletela mucha. Vliala do seba horúcu kávu, zaplatila a pozerajúc do zeme vybehla von. Celou cestou domov si nadávala do hlúpych a dúfala, že ju neidentifikoval žiadny jej alebo Jarov známy.

Bolo jej ľúto, že Alena neprišla, ochorel jej syn. Zo štvorice kamarátok na život a na smrť v rodnej Teplicke jej zostala len ona. Obom by dobre padlo porozprávať sa ako kedysi. Spolužiačky z obchodnej akadémie v Martine sa niektoré vydali a boli matkami, každá sa venovala rodine a povinnostiam. Na klebetenie so slobodnou spolužiačkou veľmi nemali čas a keď, tak iba nad detským kočíkom na ulici. Iné mali partnerov, alebo sa rozprchlí do sveta. Dve z ich triedy dosiahli univerzitné vzdelanie.

Dodnes ľutovala, že sa jej vtedy po maturite nechcelo učiť. Možno by sa jej život uberal úplne iným smerom, možno by s vyšším vzdelaním mala iné, lepšie príležitosti... Ostatné spolužiačky pracovali ako účtovníčky, sekretárky alebo v rôznych peňažných ústavoch a poisťovniach ako ona. Predpokladala, že v meste, kde prežila študentské časy, ich bude stretávať viac, no asi mala jednoducho smolu...

Napadlo jej, že na objavnú cestu za novou známosťou vytiahne aspoň Renátu. Samozrejme, že jej nič nepovie, ináč by mala

reči. Vedela, že jej Jara závidí. Ak sa jej vôbec podarí presvedčiť ju. Po smrti matky sa viacej uzavrela do seba a nikam nechodila. Namiesto ľudí uprednostňovala spoločnosť kocúra.

Autobus vchádzal do Žiliny a Lucia vychutnávala posledné okamihy slobody. Potichu si vzdychla. Nemusela sa ani vydávať, domnelý manžel ochotne príbehne a opäť si ju privlastní. Unesie ju do ich hniezda lásky a zopár dlhých minút sa bude musieť pod ním, na ňom a ešte nevie ako tváriť, že po ničom inom netúžila...

Musím mu to povedať. Musím, lebo ma to zadusí. A čo mu poviem?! Že ma milovanie s ním nebaví a hotovo! Opýta sa ma: prečo? Bude si vyčítať, že zlyhal, keď ma nedokáže uspokojiť. Cha-cha! Aká si naivná! Ktorý chlap si to prizná? Žiadny! Nielen môj... Lenže nejde len o sex. A o čo ide? O ďaleko viac, o môj budúci život. Ide mi na nervy... Asi ho nemilujem...

Posledné slovo, ktoré jej zišlo na um, jej pripomenulo výrok od Galilea. Objavila niečo veľmi dôležité, no musí si to nechať pre seba! Všetci okolo nej by na sto percent padli na zadok, keby im oznámila, že Jara nechala! Nehovoriac o tom, že by ju čakalo odsúdenie. Nikto by ju nepochopil! Ak mu popravde povie, čo k nemu cíti, zrúti sa vzťah, v ktorý obaja verili a sklame tým každého, kto ich pozná.

„To nesmieš, dievča. Odmietnutie vždy bolí. Je to ako zrada...“ možno by povedala starká.

„Tak podľa teba je pretváрка lepšia?“ opýtala by sa. Keby sa jej priznala, čo k nemu naozaj cíti, určite by zmenila názor. Iste by jej porozumela, videla do srdca. Starká mala radu na všetko. Aj teraz mala pocit, že sedí vedľa nej a spomenula si na jej slová: „Ozajstnú lásku stretnieš len raz. Ak ju nespoznáš, možno ju navždy stratiš...“

Ach, starká! Ako mám poznať, že Jaro je ten pravý? A ako mám vedieť, že žiadneho iného muža nestretnem? Starkej už bolo hej! Na druhom svete sa konečne uvidia so starkým.

Jaro sa pomaly prechádzal hore-dolu vedľa poloprázdného parkoviska pri autobusovej stanici. Jeho vysokú postavu v jasnočervenej prešívanej vetrovke si nemohla pomýliť, svietila do diaľky ako maják. Autobus zastavil a o chvíľu sa mohla dívať na vyholenú